

פניני הפרשה

כי תשא

עלון מס' 1126

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

מתנת השבת

ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם

יש להבין מה שונה מצות השבת מכל המצוות, שהקב"ה הדגיש בה למשה "ואתה" דבר אל בני ישראל, והרי כל המצוות נאמרו מפי משה רבנו, ואין נביא ראשי לחדש מצוה חדשה?

מבאר הכלי יקר כי מצות שבת זכה בה משה באופן מיוחד, מאחר שבמצרים טרח והשתדל אצל פרעה לשחררם לפחות בשבתות, וראוי הוא שתיקרא מצות שבת על שמו. ולכן אומרים בתפלת שחרית של שבת "ישמח משה במתנת חלקו", כי הוא זכה להיות במחיצת הקב"ה ולראות במעלת השבת. לכן אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גזני ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם.

החפץ חיים מוסיף ומבאר את הענין כפי שידוע שאם אדם עני אומר שיש לו מתנה טובה לתת, הרי היא לא שוה יותר מכמה זהובים, אבל עשיר שנותן מתנה יקרה היא בודאי עולה סכום גדול. ואם מלך נותן את המתנה, הרי המתנה גדולה פי כמה. קל וחומר שמדובר במתנה שנותן הקב"ה ומעיד עליה שהיא מתנה טובה. ומכאן נלמד את ערכה של השבת.

*

על רבי איסרליש זצ"ל מקראקא אביו של רבנו הרמ"א זצ"ל (מחבר ההגות על השלחן ערוך), נמצא כתוב מעשה מופלא: סוחר גדול היה רבי איסרליש, וחנות גדולה למכירת מיני משי היתה בבעלותו. והיה מנהגו שכאשר הגיע חצות היום בערב שבת קודש, מיד סגר את החנות ושב לביתו לעסוק בצרכי שבת. פעם אחת נתקנא בו השמן, ובא לנסותו. התלבש בדמות שר גדול, ולקח הרבה סחורות יקרות, וערך השוואה על כל אחת מן הסחורות. ועדיין לא מדד כמה אמות יש בכל אחד, ובתוך כך הגיע חצי היום. בא רבי איסרליש לסגור את חנותו כמנהגו, אך השר התחנן בפניו כי ימכור לו את הסחורה, אך רבי איסרליש לא הסכים בשום אופן. אמנם כתוצאה מכך הפסיד כסף רב, אך שכרו היה גדול מן השמים, וכבדוהו עבור זה בבן קדוש וטהור, הוא רבנו הרמ"א מאורן של ישראל.

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>הספר היחיד בתנ"ך שבו רק פסוק אחד מתחיל באות ו' שיר השירים. הפסוק המתחיל באות ו' הוא: 'וְחַכְמָה כִּי־יִשְׁכַּח הַטּוֹב הַזֶּה לְדוֹדֵי לְמִישְׁרֵים דּוֹכָב שְׁפָתַי יִשְׁנִים' (שיר השירים ז, י).</p>	<p>עצה לדחיין, תתחיל עם המטלה הקשה ביותר על הבוקר, שאז יש אנרגיות חזקות. אחרי שתסיים את המטלה, תרגיש נפלא, ואז תוכל לעבור למשימות קלות יותר בהמשך היום. (מתוך הספר "קוקטייל ההצלחה")</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"המהלך בתוך בית הכנסת ממקום למקום, הוא מראה על רמות רוחא, שהכל יושבים במקומותיהם והוא מהלך. ובפרט אם הוא מהלך ומתקתק במנעלו, שכל זה מחסרון כבוד וחסרון דרך ארץ שורש הגאווה. ושמעתי שפעם אחת היה אחד הולך ובא בתוך בית הכנסת לארכה ולרחבה. אמר לו חבירו אם יהיו ארבעה או חמשה וכל שכן עשרה או כל היושבים בבית הכנסת מהלכים ובאים לאורכה ולרחבה של בית הכנסת, איך תעשה?! וכי בית הכנסת היא רק בשבילך?! הלא תהיו נדחקים ומכים זה את זה?!...".

(מגיד חדשות"ח"ט עמ' רס"ח)

והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה' לכפר על נפשתיכם – צריך ביאור מהו ענין הזכרון האמור כאן. ונראה לבאר בס"ד שתרומה זו האמורה כאן נועדה למלאכת המשכן לעשיית הכלים והמזבחות וכו', ובא הפסוק לומר שכאשר יתרמו בני ישראל למלאכת המשכן אזי יהול שם ה' על הכלים שיעשו מתרומתם. וזה מה שאמר והיה – אותיות הוי"ה – לבני ישראל לזכרון, כלומר שם שמים יהול עליהם. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

לפחות תמחק את החיור!

זצ"ל, אך לפני כן בודאי לא תתנגדו לסיפור קצר:

חיימק'ה שב מבית הספר, ובחשש גדול מראה לאביו את תעודתו הרצופה כולה בציונים גרועים. הוא מתנחם בכך שלפחות בזימרה קיבל ציון ראוי לשבת. אולי ציון זה יצילו מכעס אביו. אך למרבה פליאתו, דוקא כשמגיע האב לציון זה, הוא סוטר לו על לחיו. למראה עיניו התמהות של הילד שלא הבין מדוע דוקא עכשיו סוטר לו, גוער בו אביו: "כשאלה ציוניך – יש לך עוד חשק לזמר? ...!".

כאשר אדם חוטא מחמת שלא הצליח לגבור על יצרו, ועושה את העבירה כמי שכפאו שד, קיימת עוד תקוה כי יתקן דרכיו. אולם כשמתלווה לעוון גם שמחה ועליצות, הרי שהסבירות לתשובה שלימה רחוקה.

וזו הנקודה שלפירושו הספורנו עברה את הקו האדום. משה בודאי האמין לקב"ה, אלא שה' נתן למשה תמונה חלקית בלבד. הקב"ה אמר לו "עשו להם עגל", אולם את ענין המחולות לא הזכיר כלל. ולכן הוא עדיין אינו משבר את הלוחות, כי הבין שעשו את העגל מחמת תאוות יצרם, ואם כן ניתן יהיה להשיבם בתשובה. מתי הוא שובר את הלוחות? כאשר הוא מתקרב למחנה "וירא את העגל ומחולות", אז "ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות". כשראה שהם שמחים בחטא שעשו – הבין כי אין תקוה, כשמע מהמחנה "קול ענות" (וכפי שמתרגם אונקלוס "קל דמחכיכין"), לא היה בידו מנוס מלשבור את הלוחות.

האלשיך הקדוש מטעים ומחדד את הדברים ש"באשר עיקר עבודת שמים היא עשייתה בשמחה וטוב לבב, כן בעוברי רצונו יתברך, החוטא ומתעצב – יש לו תקוה לשוב ולתקן. אך השמח בעונו, אבדה תקוותו חס ושלום. על כן, כאשר הוגד לו מפי הגבורה, ולא הוגד לו היותם שמחים ובלתי מתחרטים על עוונם, על כן לא חרה אפו מאוד, אך בראותו העגל והמחולות, שהיו שמחים – אז ויחר אפו".

כמה מזכיר הדבר את אשר כתב פעם הסופר הנודע ר' דוד זריצקי ז"ל: "לא אכפת לי שהיתוש עוקץ אותי, מפריע לי שהוא מזמר בשעת מעשה...".

מגיע יהודי לרב העיר, מחויך ומדושן עונג. מתיישב מול הרב ומבקש תיקון עבור עונו. מברר הרב בכובד ראש על מה מדובר, והאיש מפטיר בקלילות: "פשוט, פעם עברתי בשוק וראיתי דוכן חזיר המדיף ריח מגרה, הבשר נראה עסיסי וטעים, לא יכולתי להתגבר ולקחתי ממנו מנה הגונה...". פניו של הרב הרצינו באחת נוכח הזחיחות בה מספר היהודי שמולו על החטא החמור. "התיקון שלך הוא" אמר הרב בפנים חתומות "לסחוט קילו לימון ולשתות בכת אחת!".

"זה הכל, כבוד הרב?!" התלהב האיש מהתיקון הקל יחסית. "לא!", רגז הרב, "אבל לפחות זה ימחק לך את החיור מהפרצוף...".

*

בשעה שירד משה מהר סיני, ברגע שהיה אמור להיות השיא של יציאת עם ישראל ממצרים, הוא מגלה לחרדתו את העם רוקד ועולץ לעגל הזהב. באותו רגע, הוא עושה מעשה בלתי צפוי וקשה מנשוא. באחת הוא שומט מידיו את הלוחות ומשברם תחת ההר. למרות שמשה עשה כן מדעתו, מעשהו זוכה לגיבוי ושבח מהקב"ה שאומר לו: "יישר כחך ששיברת" (שבת פ"ז ע"א).

השאלה המתעוררת היא מדוע רק כאשר ראה את העגל שבר את הלוחות, הרי עוד בהיותו בהר הודיעו הקב"ה: "לך רד כי שחת עמך סרו מהר וגו'" וגו'. כבר אז היה עליו לכעוס, ולפחות לא להוריד את הלוחות?

ואמנם המדרש (דברים רבה ג, יב) מביא שכבר הקב"ה בעצמו תמה כן על משה רבנו: "ירד משה מן הרקיע והיו לוחות בידו, ולא שברן עד שראה בעיניו, שנאמר "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל". אותה שעה "ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות". אמר לו הקב"ה: משה לא היית מאמין לי שעשו להם עגל, שנאמר "סרו מהר מן הדרך אשר ציויתים?". וכיצד באמת ניתן להסביר את התנהגות משה רבנו, וכי הוא מאמין רק למראה עינים?

הסבר נפלא מצאנו בדברי הגאון רבי עובדיה ספורנו

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

גלגל חוזר

והגישה לפניו מאכלים טובים ודשנים בשפע, והלה אכל לשובע נפשו.

בעודו סועד את לבו, והנה שב בעל הבית מבית מסחרו, ובראותו את העני עומד בשער החצר ואוכל, הקפיד על אשתו שביזתה את העני, ולא אמרה לו להמתין קמעה עד שיבוא ויסבו יחדיו אל השולחן. תיכף הכניסו לבית, והוגשה לפניהם ארוחה דשנה כראוי.

לפתע, תוך כדי ארוחתם, נשמע קול בכי תמרורים מכיוון האשה בעלת הבית. דמעוניה זלגו ללא מעצור עד כי נבהלו העני ובעל הבית מאוד. קרב בעלה ושאלה "מה החרדה הזאת אשר חרדת?", אך האשה לא הצליחה להשיבו ורק הוסיפה להתייפח.

לבסוף נרגעה, וסיפרה לו בלחש "שמתי לב כי עני זה אשר מיסב על שולחננו, אינו אחר מאשר בעלי הראשון שגירשני! הוא היה אז גביר מפורסם, ולא הרשני לתת צדקה ולהיטיב לאחרים. והנה כעת הוא עצמו מתדפק על דלתות אחרים ופושט ידו לנדבה..."

שמע בעלה בהשתאות, ואמר לה: "דעי! כי כל זה הוא מנפלאות תמים דעים ולו נתכנו עלילות, ומדה כנגד מדה לא בטלה. ועתה" הוסיף ואמר "אגלה לך סוד שמעולם לא גיליתי לך, וממנו תתפלאי הרבה יותר".

"מהו הדבר?", הסתקרנה האשה, "הזוכרת את את אותו עני שריחמת עליו ודאגת לו למאכל, ובגללו גירשך בעלך הראשון?"

"כן" אישרה האשה. איך היא יכולה לשכוח... "ובכן, אני הוא אותו עני!" חייך אל מול עיניה הנדהמות...

בעיירה אחת התגורר עשיר מופלג שכגודל עושרו כן היה גודל קמצנותו. לדאבון לב, לא היה תורם מכיסו אגורה שחוקה לצדקה. לעומת זאת, רעייתו היתה היפוכו הגמור. נדיבת לב כמותה, לא היתה בכל העיר. ידה היתה פתוחה תדיר לעניים, ובחפץ לב ובעין טובה הושיטה ידה לעזרת דלים, אך כל זאת עשתה בהצנע ובהסתר מבלי ידיעת בעלה הקמצן.

פעם אחת, הקדים העשיר לשוב לביתו, והנה צדה עינו הצרה איש עני הסועד ליד פתח ביתו. מיד הרים קולו בשצף קצף וכילה חמתו באשתו, על כך שמכלה היא את כספו ומאבדת ממונו. ולא נתקרה דעתו, עד שהחליט לשלח מביתו ולפוטרה בגט כריתות.

חיכתה האשה שתעבור חמתו מעל פניו, ונפנתה לדבר על לבו. "כְּתוּבָתִי לְפָנֶיךָ!" אמרה בקול שקט "הפחת ממנה את הסכום אשר הוצאתי בעד עני זה". אך העשיר הקמצן לא אבה לשמוע לאשתו הצדקת, ואחת מחשבתו היתה לגרשה מביתו.

לאחר ימים ספורים, אכן גירשה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. אלא שאת בעלה החדש זיווגו לה לפי מעשיה, והוא היה נדיב לב אף יותר ממנה, עד שהכל הכריזו על זיווגם "ענבי הגפן בענבי הגפן". בכל עת היה ביתם פתוח לרווחה לכל עני ונזקק, והיו העניים בני ביתם. כל מן ונצרך אשר נזקק לתבשיל חם, למקום לינה, ולבית פתוח לרווחה, ידע כי הכתובת היא ביתם. במשך הזמן, התפרסמו הזוג החדש בקרב העם כבעלי חסד שנתברכו בעין טובה וברוח נדיבה.

והנה באחד הימים, הופיע בפתח ביתם עני מרוד, אשר בגדיו המרופטים העידו על מצבו העלוב. בקול בוכים, ביקש העני דבר מה להחיות את נפשו, כי זה זמן רב שלא בא דבר מאכל לפיו. מיד הזדרזה האשה

☺ זה לא חוק! ☺

הנאון בעל החפלאה זצ"ל סירב לצרף למניין את אחד מבני עירו שהיה מחלל שבת בפרהסיא.

טענו בפניו: "רבי, חלבנה שריחה רע נמנתה גם היא עם סממני הקטורת!" (עיין בריתות ו' ע"ב).

"מכאן ראינו!" השיב להם, "שהרי בקטורת היו אחד-עשר סמנים, ולא עשרה..."

☺ חוק חוק אלא... ☺

גם כאשר עושים משהו לצורך קירוב, יש לזכור את המגבלות החלכתיות.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם יש איסור מדינאי להסתכל על כנסיה, כגון בנסיעה לעיר העתיקה בירושלים?
תשובה: ודאי. משום "אל תפנו אל האלילים" (ויקרא י"ט ד').

שאלה: אודות מקרונים ושתייה מתוקה המונחים בפני אליל עבודה זרה בקרבן. האם חל עליהם איסור הנאה מתקרובת עבודה זרה?

תשובה: שתייה מתוקה דינה כמים (כמ"ש הפוסקים לגבי קפה שאין בו בישולי גוים לפי שעיקרו מים) ואסור. אבל מקרונים אין בהם איסור מצד תקרובת ע"ז (יו"ד סי' קל"ט ס"ג) רק מכוער הדבר.

שאלה: נשאלתי על ידי קרובת משפחה: לפני זמן מה הלכתי עם חברותיה לאכול באיזה מקום, ושם נער מוזר שחובש כיפה קטנה, וטוען שלמד קבלה וחכמת כף היד. הוא אמר לה, כי על פי שמה היא תתחתן עם בחור בשם יואב, תתגרש ממנו ותינשא שוב בגיל 26. הוא טען שקו החכמה והחיים ביד ימין אינם נפגשים, וזה מדאיג. גם תאריך לידתה (ט"ו בסיון) מהווה בעיה לטענתו. האם יש לחוש לכל זה?
תשובה: אין לחוש כלל. עיין רש"י בפסוק "תמים תהיה" (דברים יח, יג).

שאלה: מה דעת כת"ר שליט"א לגבי נומרולוגיה וכל מיני הרצאות שקשורות לקבלה, האם באמת ניתן לפי נומרולוגיה לתקן תיקונים?

תשובה: הרבה דמיונות יש בעולם. אל תסמוך רק על תלמיד חכם וירא שמים שאינו להוט אחר הכסף. ותרבה בתפלה להקב"ה. לעצם השאלה, מותר להתעסק בזה, אבל אין בדבריהם ממש, כל מלה אפשר לתרגמה לגימטריאות שונות וסותרות זו את זו (טוב=אוי=אגוז).

שאלה: אדם שמתעוררת בו השתוקקות ללמוד פנימיות התורה, האם צריך להיכנס לחכמה זו?
תשובה: הגאון חוות יאיר פטר אותנו מללמוד חכמה זו, כי הרבה נשתבשו בה בעונותינו הרבים (עיין בפתחי תשובה יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמ"ו ובשו"ת חוות יאיר סי' ר"י) ואת צנועים חכמה. והרבה למדו לשם שמים ולבסוף נוקשו ונלכדו. רק אם הוא נשוי וירא שמים והגיע לגיל עשרים לפחות (ויש אומרים גיל ארבעים או חמישים).

שאלה: האם מותר ללמד קבלה לבחורים לפני גיל עשרים?
תשובה: לפני גיל 20 לרווקים אסור ללמוד קבלה. הלומדים אחר הנישואין ומגיל 20 ומעלה, אם הם תלמידי חכמים ויראי שמים באמת, יש להם על מה שיסמוכו. אבל עדיף להמתין לגיל 40 כדעת הש"ך (יו"ד סי' רמ"ו סעיף ו'), וללמוד רק מפי מקובל אמיתי, כי הרבה מקובלים בימינו משובשים רח"ל. ואת צנועים חכמה.

שאלה: איזה ספר מומלץ כדי להבין פנימיות המצוות בלי להיכנס לתורת הסוד?
תשובה: ספר החינוך. והוא בנוי על פי הרמב"ם והרמב"ן ועוד.

שאלה: האם רבנו יוסף חיים זצ"ל פוסק כמו הקבלה אף להקל, למרות שראה בראשונים או באחרונים שמחמירים על פי הפשט?
תשובה: פסק אף להקל, כגון בסעודה שלישית שחוזר אם שכח רצה והחליצנו (בא"ח ש"א פרשת חוקת).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה ה"ו